

Міністерство освіти і науки України

ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічних відносин та фінансів

Кафедра економіки та бізнесу

ОСНОВИ ДИПЛОМАТІЇ

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності
292 Міжнародні економічні відносини
ОПП Міжнародна економіка

Харків
2024

Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра економіки та бізнесу

ОСНОВИ ДИПЛОМАТІЇ

Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292
Міжнародні економічні відносини
ОПП Міжнародна економіка

**Затверджено рішенням Науково –
методичної ради факультету
економічних відносин та фінансів
Протокол № 1 від 25.09.2024 р.**

**Харків
2024**

УДК 339.9:327.1

В -26

Схвалено на засіданні кафедри економіки та бізнесу
Протокол №2 від «2» вересня 2024р.

Рецензенти:

Лариса Чернишова, к.е.н., доцентка, доцентка кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

В -26 Основи дипломатії: методичні вказівки до самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПП Міжнародна економіка / укладач: К.Ю. Величко. [Електронний ресурс] – Харків: ДБТУ, 2024. 45с.

Методичні вказівки з дисципліни «Основи дипломатії» для самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти містять навчально-методичний план та методичні рекомендації за змістовими модулями та темами, питання для самоконтролю, практичні завдання для самостійного розгляду і рекомендації щодо їх розв'язання, тематику індивідуальної роботи та правила її виконання; список рекомендованої літератури.

Методичні вказівки є засобом, який сприяє закріпленню теоретичної матеріалу та набуттю здобувачами необхідних знань та навичок з проблематики митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

УДК 339.9:327.1

Відповідальна за випуск: Величко К.Ю., к.е.н., доцентка кафедри економіки та бізнесу

© Величко К.Ю.,2024

© ДБТУ, 2024

ВСТУП

Самостійна та індивідуальна робота здобувачів відіграє важливу роль у навчальному процесі, сприяючи більш повному та поглибленому засвоєнню теоретичного матеріалу за дисципліною. Організація цього виду роботи передбачає ознайомлення з теоретичним матеріалом, розгляд ситуаційних завдань, розв'язання індивідуальних завдань, а також підготовку рефератів, доповідей та презентацій. При цьому здобувачі вчаться самостійно працювати з науковими джерелами, аналізувати наукові підходи та думки, а також проводити дослідження, що сприяє розвитку критичного мислення та здатності до самостійного аналізу отриманої інформації.

Самостійна робота здобувачів з дисципліни «Основи дипломатії» виконує роль навчального завдання, запропонованого викладачем, а також виявляється формою реалізації способу діяльності при виконанні завдань. Виконання індивідуальної роботи дозволяє здобувачам розширити теоретичні та практичні знання, розвиває навички дослідницької роботи.

Метою дисципліни «Основи дипломатії» є формування у здобувачів системних знань та розуміння фундаментальних принципів, інструментів і механізмів дипломатичної діяльності, ознайомлення з історією розвитку дипломатії, її сучасними формами та методами, а також підготовка фахівців до ефективної участі у міжнародних переговорах, дипломатичних процесах та діяльності міжнародних організацій.

Особлива увага приділяється вивченню норм дипломатичного протоколу, етики та правового регулювання дипломатичної служби для забезпечення фахової компетентності у сфері міжнародних відносин.

Завдання вивчення дисципліни «Основи дипломатії» полягають у:

формуванні знань про історичні етапи розвитку дипломатії та її еволюцію як інструменту міжнародних відносин;

вивченні теоретичних основ дипломатичної діяльності, її принципів, функцій та методів реалізації на різних рівнях міжнародних відносин;

оволодінні практичними навичками дипломатичної комунікації, переговорного процесу та застосування дипломатичного протоколу і етикету;

ознайомленні з правовими основами дипломатії, міжнародними угодами, договорами та механізмами їх реалізації;

аналізі сучасних тенденцій та викликів у сфері міжнародної дипломатії, вивченні ролі міжнародних організацій і дипломатичних місій у вирішенні глобальних питань;

розвитку здатності критично оцінювати дипломатичні стратегії різних країн та прогнозувати наслідки дипломатичних ініціатив;

застосуванні теоретичних знань для вирішення практичних завдань, пов'язаних із зовнішньополітичною діяльністю та міжнародними відносинами.

Предметом вивчення дисципліни «Основи дипломатії» є вивчення сутності, функцій, інструментів та механізмів дипломатичної діяльності як важливого інституту міжнародних відносин, а також дослідження дипломатичних процесів, протоколу, методів і технік ведення переговорів на міжнародній арені, правових основ дипломатичної служби, взаємодії держав та міжнародних організацій у вирішенні глобальних питань та розвитку міжнародного співробітництва.

Згідно з ОПП у результаті вивчення дисципліни у здобувача формуються: інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері міжнародних відносин у цілому та міжнародних економічних, зокрема, а також у процесі навчання, що передбачає застосування новітніх теорій та методів при здійсненні комплексних досліджень світогосподарських зв'язків, характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК11. Здатність працювати в команді.

фахові компетентності:

СК8. Здатність визначати функціональні особливості, характер, рівень та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних економічних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

СК9. Здатність до діагностики стану досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

СК10. Здатність обґрунтовувати доцільність застосування правових, економічних та дипломатичних методів (засобів) вирішення конфліктних ситуацій на міжнародному рівні.

СК 12. Здатність використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали при здійсненні професійної діяльності у сфері дипломатії та міжнародних економічних відносин

СК13. Здатність проводити оцінку та аналіз безпекової компоненти у міжнародних економічних відносинах.

Навчальна дисципліна «Міжнародні організації» забезпечує формування таких програмних результатів навчання:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН5. Володіти навичками самоаналізу (самоконтролю), бути зрозумілим для представників інших бізнес-культур та професійних груп різного рівня (з фахівцями з інших галузей знань/видів діяльності) на засадах цінування різноманітності, мультикультурності, толерантності та поваги до них.

ПРН8. Розуміти, виділяти й описувати нові явища, процеси й тенденції глобального розвитку, механізми й інструменти реалізації економічної політики та світових інтеграційних / дезінтеграційних процесів, у тому числі та євроатлантичної інтеграції.

ПРН16. Демонструвати знання про стан досліджень міжнародних економічних відносин та світового господарства у міждисциплінарному поєднанні із політичними, юридичними, природничими науками.

ПРН17. Визначати причини, типи та характер міжнародних конфліктів і суперечок, обґрунтовувати і застосовувати економічні, юридичні та дипломатичні методи і засоби їх вирішення на міжнародному рівні, відстоюючи національні інтереси України.

ПРН18. Досліджувати економічні явища та процеси у міжнародній сфері на основі розуміння категорій, законів; виділяючи й узагальнюючи тенденції, закономірності функціонування та розвитку світового господарства з урахуванням причинно-наслідкових та просторово-часових зв'язків.

ПРН 19. Розуміти та застосовувати чинне законодавство, міжнародні нормативні документи, угоди, довідкові матеріали, чинні стандарти і технічні умови тощо у сфері міжнародних економічних відносин та дипломатії.

ПРН20. Відстоювати національні інтереси України з урахуванням безпекової компоненти міжнародних економічних відносин.

ПРН 21 Розуміти і мати навички з ведення ділового протоколу та ділового етикету у сфері міжнародних економічних відносин, враховуючи особливості міжкультурного спілкування на професійному та соціальному рівнях, як державною так і іноземними мовами.

ПРН22. Застосовувати відповідні методи, правила і принципи функціонування міжнародних економічних відносин для розвитку зовнішньоекономічної діяльності України.

Методичні вказівки розраховані на здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини та усіх, хто цікавиться основами дипломатичної діяльності.

1. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВИМИ МОДУЛЯМИ ТА ТЕМАМИ

Розділ 1. Теоретичні засади дипломатії та дипломатичних зносин

Тема 1. Поняття дипломатії та дипломатичної служби

Дипломатія та дипломатична служба: визначення дипломатії як інструменту реалізації зовнішньої політики держав, її вплив на міжнародні відносини та мирне вирішення конфліктів. Роль дипломатії в забезпеченні національних інтересів держави та підтримці міжнародного порядку. Ключові принципи дипломатії: принципи суверенітету, невторчання, дипломатичного імунітету та інші міжнародно-правові принципи, що регулюють діяльність дипломатичних служб.

Дипломатична та консульська служба як форма організаційного забезпечення дипломатичної діяльності. Розмежування дипломатичної та консульської діяльності, визначення основних функцій консульської служби у захисті прав і інтересів громадян за кордоном, надання правової допомоги та виконання нотаріальних функцій.

Структура дипломатичної служби України, основні завдання та функції Міністерства закордонних справ України, дипломатичних і консульських представництв за кордоном. Роль України на міжнародній арені та її дипломатичні пріоритети. Міністерство закордонних справ України.

Тема 2. Історія та еволюція дипломатичної і консульської служби

Зародження дипломатії та формування дипломатичної служби належать до найдавніших епох людської цивілізації. Витоки дипломатичних відносин (період античності; середньовічна Італія як центр розвитку нової системи дипломатії, що заклала підґрунтя постійного дипломатичного представництва; провідна роль Франції XVI-XVII ст. у формуванні дипломатичних стандартів; епоха «нової дипломатії»; перша половина XX як період глобальних конфліктів та формування стратегічної дипломатії; дипломатія в період «холодної війни»; дипломатія другої половини XX ст.; сучасна дипломатія в умов глобалізаційних викликів).

Тема 3. Інститути та практика дипломатичних зносин

Встановлення дипломатичних відносин як процес формування офіційних контактів між державами, включаючи узгодження і легалізацію дипломатичної взаємодії. Типологія та функції дипломатичних представництв. Порядок

заснування дипломатичних місій: правові та процедурні аспекти створення дипломатичних представництв, з урахуванням міжнародного права та державних інтересів. Припинення діяльності дипломатичної місії. Правила вибору місця знаходження дипломатичних установ (представництв) з урахуванням геополітичних, правових та економічних факторів. Особливості функціонування та завдання дипломатичних представництв. Випадки відсутності повного дипломатичного представництва (альтернативні форми дипломатичного представництва). Глава дипломатичного представництва: основні функції, роль та відповідальність керівника дипломатичної місії у виконанні зовнішньополітичних завдань. Структура персоналу дипломатичного представництва (розподіл обов'язків між дипломатичним, адміністративно-технічним і обслуговуючим персоналом, їхні завдання та вплив на роботу установи).

Тема 4. Дипломатичні привілеї та імунітети

Поняття дипломатичних привілеїв та імунітетів (правовий статус, що надає спеціальні права та захист дипломатичним представництвам і їхнім співробітникам). Привілеї та імунітети дипломатичних представництв. Привілеї та імунітети персоналу представництв. Застосування привілеїв та імунітетів, можливість відмови від їх використання, порядок реалізації дипломатичних привілеїв і можливість їх добровільного невикористання.

Механізми отримання привілеїв та імунітетів, особливості їх використання за межами акредитуючої держави. Обов'язки дипломатичних агентів та представництв, відповідальність дипломатичних осіб та установ щодо дотримання законодавства приймаючої держави та міжнародних норм.

Розділ 2. Дипломатичний етикет та протокол

Тема 5. Дипломатичні візити

Візит як спосіб спілкування державних діячів. Види і класифікація візитів за суб'єктним складом і метою. Поняття офіційних і неофіційних візитів. Дипломатичний протокол і візити в міжнародних відносинах (загальна характеристика). Поняття «програма візиту». Організація і проведення конференцій, прес-конференцій, засідань.

Тема 6. Дипломатичні прийоми

Офіційні прийоми (звані обіди, урочисті вечери, прийоми на честь національних свят). Неофіційні прийоми. Спеціальні прийоми як форми заходів,

що організовані в рамках міжнародних конференцій, візитів офіційних делегацій. Протокол дипломатичних прийомів. Функції дипломатичних прийомів: Функція підтримка дружніх та партнерських відносин між державами; Функція встановлення неформальних контактів з метою полегшення офіційних переговорів; функція розширення політичного, економічного та культурного співробітництва. Етикет дипломатичних прийомів (манери, культура комунікації, використання офіційних мов). Процес планування та підготовки дипломатичних прийомів, враховуючи формат, учасників, місце та час проведення, особливості протоколу та бюджету.

Тема 7. Дипломатичний протокол багатосторонньої дипломатії

Дипломатичний протокол в ООН та в інших міжнародних міжурядових організаціях. Протокольний відділ Секретаріату ООН. Акредитація представників держав при міжнародних організаціях. Порядок протокольного старшинства в міжнародних організаціях. Представницька робота постійних представництв країн-членів при міжнародних організаціях. Протокол візиту в ООН глави держави або уряду країн-членів ООН. Розміщення делегацій в залах засідань. Символіка міжнародних організацій. Офіційні і робочі мови міжнародних організацій. Конвенція про запобігання та покарання злочинів проти осіб, які користуються міжнародним захистом, у тому числі дипломатичних агентів 1973 р.

Тема 8. Дипломатичний протокол та церемоніал України

Особливості дипломатичного протоколу та церемоніалу України. Управління державного протоколу МЗС України. Місце Управління державного протоколу (УДП) в структурі МЗС України. Правова основа діяльності УДП. Структура УДП МЗС України. Завдання УДП МЗС України. Функції УДП МЗС України. Видавнича та інформаційна роль УДП МЗС України.

Дипломатичні, консульські та службові картки. Робота з дипломатичним корпусом. Церемоніал України. Роль та значення церемоній в протокольній практиці країни. Історичні корені церемоніальних традицій в Україні. Класифікація церемоніалів.

Таблиця 1.1

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів та тем	Кількість годин												
	денна форма						заочна форма						
	Загальний обсяг	аудиторних					Самостійна робота	Загальний обсяг	аудиторних				Самостійна робота
		усього	в тому числі			усього			в тому числі				
лекції			лабораторні	практичні	лекції				лабораторні	практичні			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
<i>Розділ 1. Теоретичні засади дипломатії та дипломатичних зносин</i>													
Тема 1. Поняття дипломатії та дипломатичної служби	12	4	2		2	8	14	2		-		12	
Тема 2. Історія та еволюція дипломатичної і консульської служби	18	8	4		4	10	14	2	2	-	2	12	
Тема 3. Інститути та практика дипломатичних зносин	18	8	4		4	10	14	2		-		12	
Тема 4. Дипломатичні привілеї та імунітети	14	4	2		2	10	14	2	2		2	12	
<i>Разом за розділом 1</i>	62	24	12		12	38	56	8	4	-	4	48	
<i>Розділ 2. Дипломатичний етикет та протокол</i>													
Тема 5. Дипломатичні візити	12	4	2		2	8	16			-		15	
Тема 6. Дипломатичні прийоми	14	4	2		2	10	16	-		-		15	
Тема 7. Дипломатичний протокол багатосторонньої дипломатії	14	4	2		2	10	16			-		15	
Тема 8. Дипломатичний протокол та церемоніал України	26	8	4		4	10	16	4	2	-	2	15	
<i>Разом за розділом 2</i>	58	20	10		10	38	64	12	2	-	2	60	
Всього годин	120	44	22	-	22	76	120	12	6	-	6	108	

2. РЕКОМЕНДАЦІ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до робочої програми дисципліни «Основи дипломатії» самостійна робота за темами становить (таблиця 1.2.):

Таблиця 1.2.

Розподіл годин самостійної та індивідуальної роботи за темами дисципліни

№ з/п	Назва теми заняття	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Поняття дипломатії та дипломатичної служби	8	12
2	Історія та еволюція дипломатичної і консульської служби	10	12
3	Інститути та практика дипломатичних зносин	10	12
4	Дипломатичні привілеї та імунітети	10	12
5	Дипломатичні візити	10	15
6	Дипломатичні прийоми	10	15
7	Дипломатичний протокол багатосторонньої дипломатії	10	15
8	Дипломатичний протокол та церемоніал України	8	15
Разом		76	108

Розділ 1. Теоретичні засади дипломатії та дипломатичних зносин

Тема 1. Поняття дипломатії та дипломатичної служби

Глосарій:

Дипломатичні відносини - основна форма підтримання офіційних відносин між державами відповідно до норм міжнародного права і практики міжнародного спілкування.

Дипломатія - це сукупність методів і засобів, за допомогою яких держави та міжнародні організації здійснюють свою зовнішню політику, ведуть переговори,

вирішують конфлікти і налагоджують взаємовигідну співпрацю. Основними функціями дипломатії є захист національних інтересів, укладання міжнародних угод, представництво на міжнародній арені та забезпечення миру.

Дипломатичні контакти - це взаємодія між представниками різних держав або міжнародних організацій з метою обміну інформацією, проведення переговорів або досягнення угод. Такі контакти можуть здійснюватися через офіційні зустрічі, переговори, консультації або неформальні бесіди на дипломатичному рівні.

Дипломатична служба - це сукупність державних органів і осіб, відповідальних за здійснення зовнішньополітичної діяльності держави. Вона є частиною державного апарату, яка відповідає за реалізацію завдань дипломатії. Основною метою дипломатичної служби є забезпечення належного представлення інтересів держави за кордоном, ведення переговорів, підтримання дипломатичних зв'язків з іншими країнами та міжнародними організаціями.

Міністерство закордонних справ (МЗС) України є центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері зовнішніх зносин і координує діяльність державних органів у сфері зовнішніх зносин. МЗС України здійснює свої повноваження безпосередньо та через інші органи дипломатичної служби та здійснює керівництво іншими органами дипломатичної служби.

Принципи дипломатичної служби - патріотизм; відстоювання національних інтересів України; пріоритет прав та свобод людини і громадянина; демократизм і законність; гуманізм і соціальна справедливість; професіоналізм, компетентність, ініціативність; об'єктивність, чесність, порядність; належне виконання службових обов'язків і додержання трудової дисципліни; інші принципи, визначені Законом України «Про державну службу».

Парламентська дипломатія - діяльність парламентів або міжпарламентських асамблей (наприклад, ПАРЄ, Європарламент), які займаються міжнародними переговорами та співпрацею у сфері законотворчості, прав людини та демократії. Така дипломатія сприяє зміцненню зв'язків між законодавчими органами різних країн.

Публічна дипломатія - зосереджена на впливі на громадську думку за кордоном через культурний обмін, просування національних цінностей, інформаційні кампанії, а також за допомогою ЗМІ та соціальних мереж. Основною метою є покращення міжнародного іміджу держави і вплив на громадську думку інших країн.

Культурна дипломатія - обмін культурними досягненнями між країнами для зміцнення взаєморозуміння і співпраці. Це може бути організація виставок, фестивалів, наукових конференцій або студентських обмінів. Культурна дипломатія зміцнює м'яку силу країни, сприяє формуванню позитивного іміджу на міжнародній арені.

Економічна дипломатія - просування економічних інтересів держави, залученні інвестицій, укладанні торгових угод та вирішенні економічних спорів. економічні дипломати працюють над відкриттям нових ринків для національного експорту, сприяють залученню іноземного капіталу та допомагають у врегулюванні торгових суперечок.

Цифрова (кібер) дипломатія - використання цифрових технологій, соціальних медіа та Інтернету для ведення дипломатичних переговорів і представництва інтересів держав. Цей вид дипломатії стає дедалі важливішим у глобалізованому світі, де інформаційні технології відіграють центральну роль у взаємодії між країнами.

Екологічна дипломатія - спрямована на вирішення глобальних екологічних проблем, таких як зміна клімату, збереження біорізноманіття, забруднення навколишнього середовища. Міжнародні конференції, наприклад Паризька кліматична угода 1995р., є прикладами діяльності в сфері екологічної дипломатії;

Військова дипломатія - складова міжнародних відносин, де військові представники різних країн беруть участь у діалозі для вирішення конфліктів, підтримання миру та безпеки, а також спільної співпраці у військовій сфері. Основними напрямками військової дипломатії є: миротворчі операції (військові представники співпрацюють для організації та проведення миротворчих місій під егідою міжнародних організацій, таких як ООН або НАТО).

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Підготуйте коротке есе (500-700 слів) на тему «Роль дипломатії у сучасному світі». Опишіть ключові функції дипломатії та її вплив на міжнародні відносини.

2. Проведіть порівняльний аналіз історичного розвитку дипломатії у двох країнах (наприклад, Франції та Великобританії або інші). Як змінювалися функції дипломатичної служби в різні періоди?

3. Складіть порівняльну таблицю між основними завданнями дипломатичних представництв (посольства та консульства). Наведіть приклади їх діяльності з реальних міжнародних ситуацій.

4. Проаналізуйте реальний дипломатичний конфлікт або кризу (наприклад, Карибська криза 1962 року або конфлікт між державами на Близькому Сході). Опишіть, як дипломатія була використана для врегулювання цього конфлікту.

Евристичне завдання за темою:

1. Уявіть, що ви є послом країни в іншій державі. Напишіть звіт для уряду про поточний стан двосторонніх відносин та запропонуйте заходи для їх покращення.

2. Створіть сценарій для дипломатичної місії, яка має вирішити торговий конфлікт між двома державами. Опишіть етапи переговорів та потенційні результати.

3. Ознайомитися з статтею «Ватиканська дипломатія: місія посередництва та збереження єдності Церкви в різноманітності» URL: <http://surl.li/sodkoi> та підготуйтеся до обговорення.

Методична рекомендація до підготовки есе

Есе - це невеликий за обсягом твір, який відображає індивідуальні погляди автора на певну тему. У ньому автор має можливість висловити власну думку, проаналізувати факти, поділитися враженнями та зробити висновки.

Структура есе:

Вступ - короткий опис теми та обґрунтування її актуальності.

Основна частина - викладення основних ідей, думок і аргументів, які розкривають тему.

Висновок - підсумки та оцінка висловлених думок.

Есе має суб'єктивний характер і дозволяє проявити творчий підхід у висловлюванні.

Для написання есе доцільно, по-перше, підібрати необхідні дані та факти за темою есе, використовуючи наукові публікації, інтерв'ю, інтернет-ресурси. При підборі наукових джерел можна звернутися до наукової бібліотеки ДБТУ: <https://library.btu.kharkov.ua/> та Репозитарію (електронного архіву відкритого доступу) ДБТУ: (<https://repo.btu.kharkov.ua/>) та безкоштовного доступу до наукометричних баз Scopus, Web of Science, SpringerLink, Wiley (<https://library.btu.kharkov.ua/posluhy/studentam/naukometrychni-bazy-danykh-scopus-wos.html>). Створіть нотатки про ключові ідеї, цитати та приклади.

Далі при формуванні есе та його написанні сформулюйте проблему або питання, яке будете розглядати. Включіть тезу, що підсумовує вашу основну ідею, розділіть текст на абзаци. Кожен абзац має містити одну основну думку,

підтверджену прикладами та аргументами, підсумуйте основні думки, надайте рекомендації або висловіть власну думку щодо теми.

Використовуйте логічні та послідовні аргументи для підтримки своїх ідей. Включайте приклади, які ілюструють вашу позицію. Уникайте емоційних висловлювань, якщо це не підходить до теми.

Використовуйте ясну та зрозумілу мову. Уникайте складних конструкцій і термінів, якщо вони не є необхідними. Зберігайте формальний або неформальний стиль в залежності від теми та цільової аудиторії.

Після завершення написання, відкладіть есе на певний час (кілька годин або днів), а потім перечитайте його з новим поглядом – це допоможе покращити формулювання та подання головної ідеї. Перевірте граматику, орфографію, пунктуацію та логіку викладу. Удосконалюйте формулювання.

Тема 2. Історія та еволюція дипломатичної і консульської служби

Глосарій:

Вестфальський мир - серія мирних договорів, підписаних у 1648 році, які завершили Тридцятирічну війну в Європі. Вестфальський мир заклав основи сучасної міжнародної системи держав, визнавши принцип державного суверенітету.

Закони Ману - давньоіндійський правовий та етичний кодекс, який регулював соціальне та релігійне життя індуїстського суспільства. Він встановлював правила поведінки для різних варн (каст) та визначав правовий статус різних груп.

Проксенії - в античній Греції особлива форма дипломатичного представництва, коли громадянин одного міста (проксен) представляв і захищав інтереси громадян іншого міста на території свого полісу.

Амфіктіонії - релігійно-політичні союзи древньогрецьких міст-держав, які об'єднувалися навколо загальних святилищ для спільного вирішення питань культового характеру та взаємної оборони.

Сімахії - військово-політичні союзи стародавніх грецьких міст-держав, створені для спільної оборони або нападу. Члени сімахій були зобов'язані допомагати один одному у разі загрози.

Вісники (ангелоси) - це інститут особливих жерців, які спочатку відігравали ключову роль у зовнішніх зносинах. Їхні функції включали супровід посольств, скріплення договорів клятвою та розв'язання питань видачі злочинців.

Старійшини (пресбеси) - інститут, що виник пізніше та мав світський характер, представники якого брали активну участь у дипломатичних місіях.

AVVISI - інформаційні бюлетені, які інформували послів про події в їхній власній країні.

Віденський конгрес 1815 р. - міжнародна конференція європейських держав, що відбулася після поразки Наполеона. Її метою було відновлення політичного порядку в Європі, стабілізація міжнародних відносин та перерозподіл територій. Конгрес заклав основи для нової системи європейської дипломатії.

Ліга Націй - міжнародна організація, заснована в 1919 році після Першої світової війни з метою підтримання миру і безпеки у світі. Ліга націй мала вирішувати конфлікти між державами через переговори, але не змогла запобігти Другій світовій війні, після чого її замінила ООН.

ООН (Організація Об'єднаних Націй) - міжнародна організація, заснована в 1945 році після Другої світової війни для підтримання міжнародного миру, безпеки, прав людини та розвитку співпраці між державами. Її ключові органи - Генеральна Асамблея, Рада Безпеки та Міжнародний суд.

Холодна війна - період геополітичного та ідеологічного протистояння між Сполученими Штатами та Радянським Союзом (США та СРСР), що тривав з кінця 1940-х до початку 1990-х років. Вона супроводжувалася гонкою озброєнь, локальними конфліктами та загрозою ядерної війни, але не перейшла у відкрите військове протистояння між наддержавами.

Багатополярна дипломатія - сучасна дипломатія, яку можна охарактеризувати як більш складною структурою міжнародних відносин, де вплив розподілений між кількома великими державами (США, Китай, ЄС, Росія, Індія та інші), а також між регіональними організаціями та міжнародними інституціями.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Напишіть есе (500-700 слів) на тему «Основні етапи розвитку дипломатичної служби від античності до сучасності». Виділіть ключові зміни у функціях та завданнях дипломатії в різні історичні періоди.

2. Проведіть порівняльний аналіз дипломатичної служби у середньовічній Європі та Османській імперії. Які були відмінності у підходах до дипломатії?

3. Створіть хронологічну таблицю основних подій, що вплинули на розвиток дипломатичної та консульської служби (наприклад, Вестфальський мир, Віденський конгрес, утворення ООН).

4. Дослідіть історію виникнення консульської служби. Складіть таблицю з описом функцій консульської служби в різних державах впродовж історії.

Евристичне завдання за темою:

1. Уявіть, що ви є консулом в одному з великих середньовічних портів. Опишіть свої обов'язки та завдання щодо захисту інтересів купців вашої держави.

2. Створіть сценарій дипломатичних переговорів між двома державами під час одного з важливих історичних мирних конгресів (наприклад, Вестфальський мир). Охарактеризуйте основні дипломатичні інструменти, які використовувались для досягнення компромісу.

3. Дослідіть еволюцію інституту дипломатичного імунітету. Як змінювалися правила захисту дипломатів з античності до сучасності?

Тема 3 . Інститути та практика дипломатичних зносин

Глосарій:

Зовнішні зносини - частина загальної системи міждержавних відносин і міжнародної діяльності кожної держави, що охоплює лише офіційні, підтримувані за допомогою особливих державних органів переважно політичні зв'язки і відносини між державами та іншими суб'єктами міжнародного права з метою здійснення їх зовнішніх функцій мирними засобами відповідно до основних принципів міжнародного права.

Право зовнішніх зносин (або міжнародне публічне право) охоплює правові норми і принципи, що регулюють відносини між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права.

Дипломатичне право міжнародних організацій та конференцій - охоплює питання організації і проведення міжнародних зустрічей, конференцій та діяльності міжнародних організацій, таких як ООН, НАТО та інші.

Право спеціальних місій - регулює діяльність тимчасових місій, які виконують окремі завдання у зовнішніх зносинах, але не мають постійного характеру.

Консульське право - визначає статус консульських представництв і регулює їхню діяльність щодо захисту прав та інтересів громадян і юридичних осіб своєї держави за кордоном.

Дипломатичне право - регулює діяльність дипломатичних представництв і визначає статус дипломатів, їхні права та обов'язки, а також правила ведення дипломатичної служби.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Підготуйте есе (500-700 слів) на тему «Роль та функції основних інститутів дипломатичних зносин». Опишіть ключові органи, такі як посольства, консульства, місії при міжнародних організаціях, їх функції та значення в міжнародній дипломатії.
2. Дослідіть еволюцію дипломатичних зносин з точки зору інституційного розвитку. Проаналізуйте, як змінювалися форми дипломатичного представництва від стародавніх часів до сьогодення.
3. Складіть схему сучасної дипломатичної структури держави. Включіть до неї Міністерство закордонних справ, посольства, консульства, спеціальні місії, а також взаємодію з міжнародними організаціями (ООН, ОБСЄ тощо).
4. Створіть таблицю, в якій порівняйте функції та завдання дипломатичних представництв (посольства, консульства, постійні місії) на прикладі двох або трьох держав.

Евристичне завдання за темою:

1. Дослідіть роль Віденської конвенції про дипломатичні відносини 1961 року у формуванні сучасної практики дипломатичних зносин. Поясніть, чому цей документ є основним правовим інструментом для регулювання відносин між державами.

2. Порівняйте дипломатичну практику двох країн (наприклад, США та Франції). Як вони використовують свої дипломатичні інститути для просування національних інтересів на міжнародній арені?

3. Складіть порівняльний аналіз функцій дипломатичних представництв в ООН та Європейському Союзі. Як їхні дипломатичні практики відрізняються залежно від специфіки цих організацій?

Тема 4. Дипломатичні привілеї та імунітети

Глосарій:

Привілеї в контексті дипломатії відносяться до спеціальних прав, наданих дипломатичним представникам, таких як звільнення від місцевих податків і зборів, захист їх особистого майна, а також пільги у виконанні службових обов'язків.

Імунітети включають захист від юрисдикції місцевих судів і органів влади, що гарантує дипломатам свободу від кримінального та цивільного переслідування за дії, що здійснюються в межах їхніх офіційних обов'язків. Імунітети також охоплюють захист від арешту та конфіскації особистого та офіційного майна.

Повний дипломатичний імунітет - це привілей, наданий дипломатичним представникам, який звільняє їх від юрисдикції приймаючої держави. Він охоплює імунітет від кримінального, адміністративного та цивільного судочинства, а також передбачає недоторканність особи, майна та документів дипломата. Імунітет забезпечує можливість виконувати дипломатичні функції без втручання з боку влади приймаючої країни.

Імунітет від кримінальної відповідальності - дипломати, а також члени їх сімей (за умови, що вони не є громадянами або постійними резидентами приймаючої країни), мають імунітет від кримінальної відповідальності відповідно до законодавства приймаючої країни.

Імунітет від цивільної і адміністративної відповідальності - дипломати та члени їх сімей, які проживають разом із ними (за умови, що вони не є громадянами або постійними резидентами приймаючої країни), користуються імунітетом від цивільної та адміністративної відповідальності відповідно до законів приймаючої країни, за винятком наступних випадків

Обмежені дипломатичні привілеї та імунітети надаються трьом категоріям членів дипломатичних місій: громадянам або постійним жителям країни

перебування; адміністративному або технічному персоналу; а також особистим слугам членів місії.

Дипломатичний паспорт - це особливий документ, що видається державними органами своїм дипломатичним працівникам для посвідчення їхньої особи та офіційного статусу під час виконання дипломатичних обов'язків за кордоном. Його основною функцією є підтвердження приналежності власника до офіційних органів зовнішніх зносин, а також надання йому низки дипломатичних привілеїв та імунітетів відповідно до міжнародного права, зокрема згідно з нормами Віденської конвенції про дипломатичні зносини 1961 року.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Напишіть есе (500-700 слів) на тему «Роль дипломатичних привілеїв та імунітетів у забезпеченні міжнародних відносин». Поясніть, чому вони є необхідними для успішної роботи дипломатичних представників.

2. Дослідіть відмінності між дипломатичними привілеями та імунітетами. Розробіть таблицю, в якій порівняйте ці два поняття та їх застосування на практиці.

3. Проаналізуйте Віденську конвенцію про дипломатичні відносини (1961 р.) та визначте основні положення, що регулюють питання дипломатичних привілеїв та імунітетів. Підготуйте короткий огляд конвенції, акцентуючи на ключових статтях.

4. Дослідіть питання дипломатичної недоторканності в різних правових системах. Порівняйте підходи до надання привілеїв та імунітетів у країнах з різними політичними режимами.

Евристичне завдання за темою:

1. Уявіть, що ви дипломат у приймаючій країні. Напишіть доповідь до вашого посольства про застосування дипломатичних імунітетів у випадку, коли один із ваших співробітників став учасником правопорушення. Як ви будете діяти, керуючись нормами міжнародного права?

2. Створіть сценарій переговорів між двома країнами щодо питання перегляду умов дипломатичних привілеїв. Опишіть можливі компроміси та труднощі у врегулюванні конфлікту.

3. Розгляньте конкретний випадок, коли дипломатичні імунітети були порушені або викликали міжнародний скандал. Проаналізуйте ситуацію та наслідки для дипломатичних відносин між країнами.

4. Проведіть дослідження випадку, коли дипломатичний імунітет став причиною конфлікту між двома країнами. Охарактеризуйте юридичні та дипломатичні аспекти вирішення конфлікту.

Розділ 2. Дипломатичний етикет та протокол

Тема 5. Дипломатичні візити

Глосарій:

Офіційні контакти дипломатів - ключовий інструмент реалізації зовнішньої політики держави та встановлення міждержавних відносин. основною метою таких контактів є забезпечення постійного інформаційного обміну між державами, сприяння розвитку двосторонніх відносин, вирішення політичних, економічних і культурних питань, а також узгодження позицій щодо міжнародних проблем.

Протокольні візити - це офіційні візити високопосадовців (як правило, глав держав або урядів) до інших країн, що здійснюються відповідно до встановлених дипломатичних норм і протоколів. Такі візити мають за мету зміцнення двосторонніх відносин, обговорення важливих політичних, економічних і культурних питань, а також участь у офіційних церемоніях.

Дипломатичні контакти - це взаємодія між представниками різних держав або міжнародних організацій, що включає офіційні зустрічі, переговори, консультації та обмін інформацією з метою налагодження співпраці, вирішення конфліктів або досягнення угод.

Президентський візит - офіційний візит Глави держави до іншої країни на запрошення її лідера з метою обговорення ключових політичних, економічних та міжнародних питань. Такий візит має найвищий дипломатичний статус і супроводжується дотриманням всіх протокольних норм.

Робочий візит - дипломатичний візит, під час якого офіційні особи обговорюють конкретні питання співпраці або міжнародних відносин, зазвичай

без великих церемоніальних заходів. Робочі візити відрізняються практичною спрямованістю та інтенсивним графіком зустрічей.

Державний візит - найвища форма офіційного візиту, яка передбачає широке дотримання протоколу, включаючи урочисті прийоми, паради та офіційні виступи. Такий візит здійснюється на запрошення глави держави країни, яка приймає.

Протокольні заходи - офіційні події, що відбуваються під час дипломатичного візиту і включають зустрічі делегацій, урочисті прийоми, церемоніальні події (підняття прапорів, військові паради тощо) з дотриманням встановлених норм етикету та дипломатичного протоколу.

Консульський візит - візит консула або іншого представника консульської служби для вирішення питань захисту прав громадян своєї країни або для розвитку економічних, культурних та наукових зв'язків.

Зустріч на найвищому рівні - офіційна зустріч між главами держав або урядів, яка зазвичай відбувається під час державних або робочих візитів і має на меті вирішення ключових міжнародних питань.

Дипломатичне листування - це офіційна форма комунікації між дипломатичними представниками або державами, що використовується для обміну інформацією, ведення переговорів, передачі нотацій або документів. Таке листування регулюється протоколом і має важливе значення у дипломатичних зносинах.

Вербальна нота - використовується для вирішення поточних справ або технічних питань, таких як прискорення видачі віз або реєстрація автомобілів.

Особиста нота і меморандум - застосовуються для офіційного інформування про позицію держави з певного питання.

Дипломатичні бесіди є важливим елементом таких контактів. під час дипломатичних бесід обговорюються різні питання міжнародних відносин, включаючи політичні, економічні та безпекові аспекти. вони можуть проходити в офіційній або неофіційній формі, залежно від мети та характеру зустрічі. незалежно від формату бесіди, важливою умовою успішної дипломатичної роботи є вміння виявляти гнучкість, такт і дипломатичне мислення.

Візитівка дипломата є важливим елементом дипломатичного протоколу і невід'ємною частиною офіційного етикету в міжнародній дипломатичній практиці. Вона виконує функцію представлення дипломата у професійній сфері та полегшує встановлення контактів з офіційними особами, колегами з

дипломатичного корпусу, представниками бізнесових, культурних, політичних і наукових кіл.

Переговори - офіційний процес обговорення між державами або міжнародними організаціями з метою досягнення угод щодо конкретних питань міжнародних відносин, який часто є важливою частиною дипломатичних візитів.

Дипломатичний прийом - урочистий захід, який організовується під час офіційних візитів для взаємодії представників дипломатичних корпусів і політичних еліт з метою зміцнення контактів і розвитку співпраці.

Протокольний етикет - набір правил, що регулюють поведінку під час офіційних зустрічей і прийомів, включаючи форму звертання, дрес-код, правила обміну візитівками тощо.

Привітальний виступ - офіційна промова, виголошена під час дипломатичного візиту, в якій висловлюються привітання або коментарі щодо актуальних міжнародних питань.

Зворотній візит - офіційний візит у відповідь на попередній візит, що символізує взаємну повагу та рівність відносин між країнами.

Транзитний візит - короткочасне перебування іноземного лідера або делегації в країні під час пересування до іншого пункту призначення, зазвичай без великих офіційних заходів.

Меморандум про порозуміння (MoU) - офіційний документ, підписаний під час візиту, який підтверджує домовленості між державами про співпрацю в певній сфері.

Дипломатичний церемоніал - встановлений порядок дій під час дипломатичних заходів, що включає протокольні церемонії, вітальні заходи, зустріч делегацій та інші офіційні моменти візитів.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Напишіть есе (500-700 слів) на тему «Роль дипломатичних візитів у міжнародних відносинах». Поясніть, чому такі візити є важливими для підтримки і розвитку дипломатичних зв'язків.

2. Дослідіть різні типи дипломатичних візитів (офіційні, неофіційні, протокольні) та їх специфіку. Складіть таблицю, в якій будуть представлені відмінності між ними.

3. Створіть хронологічну таблицю відомих дипломатичних візитів, які мали значний вплив на міжнародні відносини (наприклад, візити в рамках мирних переговорів або стратегічних альянсів).

4. Розробіть план протокольного візиту для глави держави до іншої країни. Включіть етапи підготовки, ключові моменти програми та можливі завдання для обох сторін.

Евристичне завдання за темою:

1. Уявіть, що ви є радником глави держави, який готується до важливого дипломатичного візиту. Напишіть звіт про потенційні виклики та можливості, які можуть виникнути під час візиту, а також рекомендації щодо його успішного проведення.

2. Створіть сценарій дипломатичного візиту, під час якого два лідери країн обговорюють важливі питання безпеки. Опишіть, які протокольні моменти потрібно врахувати.

3. Порівняйте дипломатичні візити двох держав, які мали місце в один і той же період. Які були їх цілі, результати та відмінності у підходах до підготовки та проведення візитів?

4. Дослідіть, як різні країни організовують та проводять дипломатичні візити. Порівняйте підходи трьох різних держав (наприклад, США, Франції та Китаю).

Тема 6. Дипломатичні прийоми

Глосарій:

Дипломатичний прийом - офіційний захід, організований державними установами або дипломатичними представництвами для зміцнення міжнародних відносин, обміну думками, культурною або політичною інформацією.

Прийом з нагоди національного свята - традиційний дипломатичний прийом, який проводиться на честь головних національних свят країни для представників дипломатичного корпусу, урядовців та інших важливих осіб.

Офіційний прийом - захід, який проводиться з дотриманням державного протоколу та вимагає високого рівня церемоніальності, присутності офіційних осіб та представників уряду.

Неофіційний прийом - менш формальний захід, який організовується з метою неформального спілкування та обговорення питань без жорсткого дотримання протоколу.

Робочий сніданок/обід/вечеря - форма дипломатичного прийому, під час якого важливі політичні, економічні або культурні питання обговорюються в неофіційній атмосфері за сніданком, обідом або вечерею.

Коктейль - короткий дипломатичний прийом, який передбачає легкі напої та закуски, що надає можливість гостям вільно пересуватися та спілкуватися.

Банкет - урочистий прийом, який передбачає формальне сервірування кількох страв та дотримання певного етикету під час спілкування та обміну промовами.

«Дрес-код» - встановлені вимоги до одягу учасників дипломатичних прийомів. Залежно від типу заходу може бути чітко визначеним (наприклад, «black tie», «white tie»).

Тост - коротка промова, виголошена на честь певної особи або події під час дипломатичного прийому. Тости зазвичай супроводжуються підняттям келихів і є частиною дипломатичної етикету.

Фушет - вид дипломатичного прийому, на якому їжа розставлена на столах і гості можуть самостійно обирати страви та напої.

Протокольні заходи - обов'язкові елементи дипломатичних прийомів, які регулюють церемоніальний порядок, включаючи прийом гостей, представлення посадових осіб, підняття прапорів, звучання гімнів тощо.

Прес-брифінг - коротка зустріч дипломатів з представниками преси, що може відбуватися в рамках дипломатичного прийому або після нього для коментування результатів зустрічей.

Подарунковий обмін - дипломатична традиція обміну символічними подарунками між представниками країн під час офіційних візитів або прийомів.

Списки запрошених (гостьові листи) - офіційні списки осіб, які запрошуються на дипломатичний прийом. Включають представників дипломатичного корпусу, уряду, бізнесу та інших важливих осіб.

Застільний етикет - правила поведінки та сервірування столу, яких дотримуються під час офіційних дипломатичних обідів або банкетів.

План розсадки - попередньо визначений порядок розміщення гостей за столами на дипломатичному прийомі, що враховує ранг, титули та статус запрошених осіб.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Напишіть невелике есе (500-700 слів) на тему «Значення дипломатичного протоколу в сучасній міжнародній дипломатії». Розкрийте основні елементи дипломатичного протоколу та їх роль у підтримці ефективних міжнародних відносин.

2. Проведіть аналіз відомого міжнародного саміту або зустрічі на високому рівні. Опишіть, як дипломатичний протокол було дотримано під час зустрічі, які елементи протоколу відіграли ключову роль (ранжування осіб, порядок промов, дрес-код, церемоніальні аспекти тощо).

3. Розробіть програму офіційного візиту іноземного лідера до вашої країни з урахуванням дипломатичного протоколу. Опишіть, які протокольні моменти потрібно врахувати, включаючи зустріч гостей, розсадку, дотримання етикету та офіційних процедур.

4. Порівняйте дипломатичні протоколи двох різних країн (наприклад, США і Франції). Як протокол впливає на проведення офіційних заходів у цих країнах? Які є відмінності в етикеті та церемоніальних аспектах?

5. Доповніть порівняльну таблицю багатосторонньої та двосторонньої дипломатії за змістом, користуючись запропонованим набором інформації

Інформація для заповнення таблиці 7.1:

1. Здійснюється між двома державами або між державою та організацією;
2. Паризька кліматична угода, Хартія ООН;
3. Двосторонні договори, меморандуми про порозуміння;
4. Множинна взаємодія, складні переговори з багатьма сторонами;
5. Дипломатичні відносини між Україною та Польщею;
6. ООН, ЄС, ВТО, НАТО, G20;
7. Вплив на конкретні двосторонні відносини;
8. Координація міжнародних норм і угод з багатьох питань;
9. Регулювання двосторонніх відносин, укладення конкретних угод;
10. Повільніша через необхідність узгоджувати інтереси багатьох країн;
11. Більша гнучкість, оскільки менше учасників і швидше досягнення рішень;

- 12. Менш гнучка через потребу консенсусу серед багатьох учасників;
- 13. Швидша, оскільки вирішується між двома сторонами;
- 14. Протокол чіткіший і простіший, орієнтований на дві сторони;
- 15. Узгодження інтересів та домовленостей між двома країнами;
- 16. Протокол чіткіший і простіший, орієнтований на дві сторони.

Таблиця 7.1

Порівняння багатосторонньої та двосторонньої дипломатії

<i>Критерій</i>	<i>Багатостороння дипломатія</i>	<i>Двостороння дипломатія</i>
<i>Кількість учасників</i>	Включає участь кількох держав або міжнародних організацій	
<i>Форма взаємодії</i>		Прямі переговори між двома сторонами
<i>Приклади</i>		
<i>Мета</i>	Досягнення загальних рішень для всіх учасників	
<i>Роль протоколу</i>	Протокол складніший, оскільки враховує інтереси багатьох учасників	
<i>Гнучкість протоколу</i>		
<i>Швидкість прийняття рішень</i>		
<i>Основні завдання</i>		
<i>Вплив на міжнародні відносини</i>	Ширший вплив на міжнародний порядок і глобальні проблеми	
<i>Потреба у компромісах</i>		Компроміси між двома державами, легше знайти взаємоприйнятні рішення
<i>Приклад документів</i>		

Евристичне завдання за темою:

1. Уважно подивитесь на рис. 6.1 та надайте відповідь на наступні питання:
 - А. Який із дрес-кодів підходить на прийом WHITE TIE?
 - Б. Який із дрес-кодів підходить до прийому BLACK TIE?
 - В. Який із дрес-кодів підходить до зустрічі BUSINESS CASUAL?
 - Д. Який із дрес-кодів підходить до зустрічі BUSINESS BEST?

Рис 6.1 Типи дрес-коду для різного виду дипломатичних прийомів
(дрес-код 1, дрес-код 2, дрес-код 3)

2. Проаналізуйте конкретний випадок порушення дипломатичного протоколу. Які були наслідки для дипломатичних відносин між країнами? Які уроки можна винести з цього випадку?

3. Підготуйтеся до обговорення теми «Історія розвитку дипломатичного протоколу: від Вестфальського миру до сучасності». Акцентуйте увагу на тому, як еволюціонували правила протоколу та які фактори вплинули на їх зміни.

Тема 7. Дипломатичний протокол багатосторонньої дипломатії

Глосарій:

Багатостороння дипломатія - форма дипломатичної взаємодії, яка передбачає участь трьох і більше держав або міжнародних організацій для вирішення спільних проблем, укладення угод чи обговорення глобальних питань.

Дипломатичний протокол - сукупність офіційних правил і норм, які регламентують проведення офіційних міжнародних заходів, прийомів та зустрічей, зокрема під час багатосторонніх переговорів.

Міжнародний саміт - зустріч на вищому рівні між представниками кількох держав, що зазвичай обговорює важливі глобальні або регіональні питання. Саміти вимагають суворого дотримання дипломатичного протоколу.

Протокольна ієрархія - система ранжування учасників багатосторонніх дипломатичних заходів відповідно до їх статусу, посади або титулу, що впливає на порядок виступів, розміщення та взаємодію під час заходів.

Ротаційне головування - система, при якій головування в міжнародних організаціях або на багатосторонніх зустрічах змінюється між учасниками на визначений період часу.

Порядок денний - офіційний перелік питань та тем, які будуть обговорюватися під час багатосторонніх переговорів або міжнародних зустрічей. Визначення та узгодження порядку денного є важливою частиною дипломатичного протоколу.

Церемоніальний протокол - формальна частина міжнародних зустрічей, що передбачає дотримання традицій, етикету та офіційних процедур, таких як прийоми, виступи і фотографування на самітах та міжнародних форумах.

Місце проведення (venue) - офіційно визначене місце для проведення багатостороннього дипломатичного заходу. Воно має відповідати протокольним вимогам, включаючи безпеку, комфорт і символіку заходу.

Дипломатичні переговори - процес спілкування між представниками держав або міжнародних організацій з метою досягнення згоди щодо питань, які мають значення для всіх учасників. В багатосторонніх форматах переговори є складнішими через участь багатьох сторін.

Заява для преси (press release) - офіційний документ або коротка промова, що публікується після багатосторонніх зустрічей, самітів чи переговорів для інформування громадськості про результати або ключові моменти заходу.

Меморандум про взаєморозуміння - документ, який підписується учасниками багатосторонніх дипломатичних зустрічей і визначає узгоджені принципи або напрямки співпраці, не маючи обов'язкової юридичної сили.

Комюніке - офіційна спільна заява, що видається за підсумками міжнародної багатосторонньої зустрічі або переговорів і містить основні рішення та домовленості між учасниками.

Дипломатичний протокол держав-членів - специфічні протокольні вимоги, яких дотримуються держави-члени міжнародних організацій під час багатосторонніх зустрічей (наприклад, ООН або ЄС).

Резолюція - офіційне рішення, прийняте на багатосторонніх зустрічах або в міжнародних організаціях, яке встановлює певні правила або рекомендації для всіх учасників.

Переговорний процес - механізм взаємодії між державами в рамках багатосторонньої дипломатії, що передбачає обговорення і досягнення домовленостей з питань, які є предметом інтересу кількох країн.

Пленарне засідання - основна зустріч учасників багатосторонньої дипломатичної події, на якій присутні всі учасники, і обговорюються ключові питання порядку денного.

Консенсус - рішення, прийняте всіма учасниками багатосторонніх переговорів без заперечень з боку будь-якої зі сторін. Консенсус є важливим елементом успішного завершення багатосторонніх дипломатичних зустрічей.

Президенція - країна або організація, яка очолює багатосторонній дипломатичний процес або зустріч на певний період, відповідає за організацію заходів і координує роботу учасників.

Місія спостерігачів - представники країн або міжнародних організацій, які не є повноправними учасниками багатосторонньої дипломатичної зустрічі, але присутні на заходах у статусі спостерігачів для отримання інформації або консультацій.

Протокольна декларація - офіційна заява, яка фіксує позиції сторін під час багатосторонніх переговорів, але не є юридично зобов'язуючою. Зазвичай використовується для вираження політичної волі або намірів.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Виберіть дві міжнародні організації (наприклад, ООН, НАТО, ЄС, ВТО) і проаналізуйте протокольні особливості їхньої діяльності під час багатосторонніх зустрічей. Які відмінності у протоколах ви можете виявити?

2. Напишіть коротку доповідь про те, як дотримання протоколу впливає на результативність переговорів у багатосторонніх форматах. Як протокольні норми сприяють досягненню консенсусу між різними державами?

3. Ознайомтесь із протокольними нормами на міжнародних конференціях та самітах. Наведіть приклади міжнародних заходів, під час яких застосовувалися ці норми. Розгляньте, як дотримання протоколу сприяє успішному веденню багатосторонньої дипломатії.

4. Проаналізуйте конкретний випадок міжнародних багатосторонніх переговорів (наприклад, Паризька кліматична угода або переговори в рамках СОТ). Які протокольні норми були ключовими під час цих переговорів і як вони вплинули на результати?

Евристичне завдання за темою:

1. Розробіть сценарій дипломатичного заходу за участю кількох країн (наприклад, зустріч G20 або ООН). Укажіть основні протокольні моменти, які необхідно врахувати під час проведення такого заходу (порядок виступів, посадові місця, дрес-код, церемоніальні аспекти).

2. Напишіть коротке есе, в якому порівняєте багатосторонню та двосторонню дипломатію з точки зору протоколу. У чому полягають основні відмінності протокольних норм під час багатосторонніх переговорів у порівнянні з двосторонніми?

Тема 8. Дипломатичний протокол та церемоніал України

Глосарій:

Дипломатичний протокол - сукупність норм і правил, які регулюють порядок здійснення дипломатичних відносин, проведення офіційних заходів, взаємодію дипломатичних представників з владними структурами держави перебування.

Церемоніал - офіційний порядок проведення державних і дипломатичних заходів, таких як візити, зустрічі, прийоми, під час яких дотримуються встановлених норм та правил етикету.

Державний візит - найвищий рівень офіційного візиту глави держави до іншої країни, супроводжується найбільш урочистим церемоніалом.

Офіційний візит - офіційна поїздка урядовця високого рангу до іншої держави з метою обговорення двосторонніх або міжнародних питань, що супроводжується встановленим церемоніалом.

Протокольний візит - короткотривалий візит з метою дотримання протоколу, що супроводжується мінімальним церемоніалом.

Вербальна нота - офіційне письмове повідомлення між дипломатичними представниками, що використовується для вирішення поточних справ та дипломатичних формальностей.

Президія України - керівний орган України, який відповідає за проведення офіційних державних заходів та протокольного супроводу візитів високопосадовців.

Дипломатичні привілеї - особливі права та пільги, що надаються дипломатичним представникам для забезпечення їхньої роботи в державі перебування, включаючи імунітет від юрисдикції цієї держави.

Інавгурація - офіційна церемонія вступу на посаду новообраного глави держави, яка супроводжується суворим дотриманням протокольних норм.

Дипломатичні прийоми - офіційні заходи (сніданки, обіди, прийоми), організовані для дипломатичних представників та високопосадовців з метою налагодження або підтримки міжнародних відносин.

Розміщення прапорів - регламентований порядок вивішування державних прапорів під час офіційних заходів, візитів та прийомів відповідно до норм дипломатичного протоколу.

Етикет - сукупність правил поведінки, яких повинні дотримуватися дипломати та державні представники під час офіційних заходів, у тому числі під час міжнародних зустрічей.

Нота протесту - офіційне дипломатичне повідомлення, в якому держава висловлює протест проти дій іншої держави, порушення міжнародних угод або норм міжнародного права.

Протокольні заходи - офіційні заходи, що організуються відповідно до норм дипломатичного протоколу, включаючи зустрічі, прийоми, урочисті церемонії та переговори.

Завдання для самостійної роботи за темою:

1. Опишіть основні елементи дипломатичного протоколу, що використовуються під час офіційних візитів глав держав. Включити до аналізу такі аспекти, як порядок привітання, розміщення прапорів, етикет під час зустрічей та прийомів.

2. Дослідити один з державних або офіційних візитів Президента України до іншої країни. Проаналізувати, які протокольні норми та церемоніальні елементи були дотримані під час цього візиту. *Завдання:* Написати короткий звіт, висвітливши ключові моменти протоколу та церемоніалу.

3. Ознайомитися з реальними прикладами порушень дипломатичного протоколу в міжнародній практиці.

4. Проаналізуйте різницю між діловим та дипломатичним протоколами.

Евристичне завдання за темою:

1. Написати есе на тему еволюції дипломатичного протоколу в Україні з моменту здобуття незалежності, звертаючи увагу на основні зміни та впливи міжнародної дипломатичної практики.

2. Скласти детальний сценарій державного візиту високопосадовця (наприклад, Глави держави чи міністра) до іншої країни, враховуючи всі необхідні

елементи дипломатичного протоколу: зустріч в аеропорту, церемонію підняття прапора, протокольні переговори, дипломатичний прийом.

3. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

Важливою складовою самостійної роботи здобувачів є організація індивідуальної роботи з дисципліни «Основи дипломатії». Характеристикою індивідуальної роботи є здатність здобувача самостійно вирішувати завдання, виконувати пошук наукових джерел, формування матеріалу за змістом та ін.

Цей вид роботи дозволяє здобувачам розвивати навички самоорганізації, аналітичного мислення та дослідницької роботи.

Кожен здобувач обирає тему своєї реферативної роботи за встановленим порядковим номером у журналі. Здобувач має можливість також пропонувати власну тему для індивідуальної роботи, попередньо погодившись її з викладачем.

Під час виконання індивідуальної роботи здобувач готує реферативну доповідь на обрану тему з дисципліни «Основи дипломатії» (максимальний обсяг 10-15 сторінок).

Крім того, студент також готує презентацію, яка супроводжує наукову доповідь і містить основні положення доповіді для наочного уявлення її змісту.

Для підготовки презентації рекомендується скористатися наступними посиланнями:

Створення презентації в PowerPoint:

<https://www.youtube.com/watch?v=yJCK847TRpQ>

Як створити презентацію в Canva. Її відмінності від PowerPoint:

<https://www.youtube.com/watch?v=WXGxNss57aA>

Google Презентації:

<https://play.google.com/store/apps/details?id=com.google.android.apps.docs.editors.slides&hl=uk>

Кількість слайдів повинна адекватно відповідати змісту і тривалості виступу (для 5-хвилинного виступу рекомендується використовувати не більш ніж 10 слайдів). На першому і на останньому слайдах має бути представлена наступна інформація:

емблема університету, назва кафедри

тема виступу;

ім'я та прізвище доповідача (повністю);

номер групи, в якій навчається студент;

назва навчальної дисципліни;

ініціали та прізвище викладача

Під час оцінювання презентації беруться до уваги такі аспекти:

здатність чітко та лаконічно викласти суть та результати проведених досліджень, використовуючи послідовну структуру презентації;

вміння аргументувати свої пропозиції та думки, представляючи їх відповідно до змісту презентації;

загальний рівень підготовки здобувача, включаючи рівень засвоєння теоретичного матеріалу та його вміння його застосування;

оцінка загальної культури презентації, включаючи володіння здобувачем навичок публічного виступу, використання візуальних засобів та дотримання етикету під час презентації.

Для визначення загальної оцінки презентації проводиться аналіз кожного з цих аспектів з метою встановлення якості та ефективності виступу здобувача, логіка та загальна підготовка. Спроможність чітко висловлювати думку.

Індивідуальна робота в цілому оцінюється максимально до 20 балів (презентація до 10 балів + доповідь (реферат) до 10 балів).

Приклад оформлення титульного аркуша презентації (рис. 3.1):

Рис. 3.1. Зразок оформлення титульного аркуша презентації індивідуального завдання

Тематика індивідуальної роботи з дисципліни «Основи дипломатії»:

1. Вестфальський мир 1648 року: основні принципи та їх вплив на розвиток міжнародних відносин.
2. Дипломатія античності: особливості та практики у стародавніх Греції та Римі.
3. Роль дипломатії в епоху середньовіччя: приклади італійських міст-держав.
4. Дипломатичні відносини України з сусідніми державами у XVIII-XIX століттях.
5. Віденський конгрес 1815 року: його значення для стабільності Європи.
6. Ліга Націй: історія, досягнення та причини невдачі.
7. Розвиток дипломатії під час Холодної війни: принципи і методи.
8. Роль жінок у дипломатії: історичні приклади.
9. Гуманітарна дипломатія: історія та значення у сучасних міжнародних відносинах.
10. Вплив технологій на дипломатію: від телеграфа до сучасних комунікацій.
11. Економічна дипломатія: історичні аспекти та розвиток.
12. Протокольні норми в історії дипломатії: від минулого до сучасності.
13. Вплив культурної дипломатії на міжнародні відносини: історичний контекст.
14. Багатостороння дипломатія: еволюція та значення в сучасному світі.
15. Специфіка дипломатії у період глобалізації: виклики та можливості.
16. Ці теми допоможуть вам поглибити знання про історію дипломатії та її розвиток у різних історичних контекстах.
17. Специфіка дипломатичного протоколу та етикету Великобританії: історичні традиції та сучасні вимоги.
18. Французький дипломатичний протокол і етикет: еволюція та значення у міжнародних відносинах.
19. Німецький дипломатичний протокол і етикет: роль традицій у зовнішній політиці.
20. Австрійська дипломатична культура: особливості протоколу і етикету в контексті багатовікової дипломатичної традиції.
21. Китайський дипломатичний протокол і етикет: вплив культури та конфуціанських принципів на сучасну дипломатію.
22. Особливості японського дипломатичного протоколу і етикету: традиції, культура та вплив глобалізації.
23. Дипломатичний протокол Ватикану: релігійні основи та міжнародне представництво Святого Престолу.

24. Дипломатичний протокол Європейського Союзу: принципи взаємодії держав-членів та зовнішніх партнерів.
25. Дипломатичний протокол і етикет Сполучених Штатів Америки: особливості офіційних церемоній та протокольних вимог.
26. Дипломатичний протокол та етикет арабських країн: культурні особливості і регіональні специфіки у міжнародних відносинах.
27. Дипломатичний протокол та етикет у вибраній країні (окрім зазначених тем): національні особливості і міжнародні практики.
28. Протокол і етикет у міжнародних організаціях: особливості застосування у багатосторонній дипломатії.
29. Церемоніали на траурних заходах: міжнародна практика та протокольні вимоги.
30. Церемонія інавгурації президента США: історичні основи та сучасна практика.
31. Особливості церемонії інавгурації президента України: етапи та протокольні аспекти.
32. Придворний церемоніал Великої Британії: традиції та значення у сучасній дипломатії.
33. Придворний церемоніал у вибраній країні: порівняння протокольних практик та культурних особливостей.
34. Діловий етикет у міжнародних відносинах: специфіка застосування у різних культурах та контекстах.
35. Особливості ділового етикету для жінок у дипломатії: гендерні аспекти та культурні відмінності.
36. Роль дружини посла та дуайєна у дипломатичному протоколі: завдання та обов'язки у сучасних умовах.
37. Особливості харчування на дипломатичних прийомах: протокольні вимоги для іноземних делегацій.
38. Дипломатичний протокол і етикет періоду Української народної республіки: історичні аспекти та практичні втілення.
39. Офіційний речовий етикет: правила дарування та отримання подарунків у дипломатії.
40. Візитні картки у дипломатичному протоколі: значення, функції та правила використання.
41. Протокол і етикет у військовій дипломатії: особливості взаємодії військових і цивільних представників.
42. Дипломатичний протокол у міжнародних організаціях: стандарти та адаптація до різних політичних контекстів.
43. Національні символи у дипломатичному протоколі: використання та значення у церемоніях та офіційних заходах.

44. Публічні заходи дипломата: дотримання протоколу на офіційних зустрічах та публічних виступах.

45. Співпраця дипломатичного корпусу із засобами масової інформації: комунікаційні стратегії та протокольні обмеження.

46. Особливості дипломатичного протоколу проведення візитів і прийомів в Україні.

47. Церемонії підняття прапорів: значення та традиції в різних культурах.

48. Роль жінок у дипломатичному церемоніалі: історичний огляд.

49. Роль державного прапора та національного гімну в дипломатичному церемоніалі.

50. Основи дипломатичного церемоніалу: визначення та історичний контекст.

4.НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА ТА КРИТЕРІЇ ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Здобувач має право на отримання неформальної освіти за дисципліною.

Орієнтовний перелік освітніх платформ (в тому числі онлайн-платформ), організацій та освітніх проектів, що займаються просвітою у сфері міжнародних відносин:

Cursera

Prometeus

EdEra

edX

FutureLearn

Khan Academy

MIT Open Courseware

Udacity

Студія онлайн-освіти EdEra

Академія онлайн – Дипломатична академія України

Асоціація правників України (освітня платформа)

Весняна дипломатична школа КУБГ

Весняна школа ІМВ КНУ ім. Т. Шевченка

Здобувач має право на зарахування результатів отриманих за неформальною освітою, за умов отримання підтверджуючого документу з кількістю годин та/або кредитів. Зарахування результатів неформальної освіти відбувається відповідно до вимог ДБТУ.

У Державному біотехнологічному університеті питання, що стосуються неформальної освіти здобувачів регламентуються «Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у закладах вищої освіти, у

неформальній та інформальній освіті» від 28 жовтня 2021р. URL: <https://biotechuniv.edu.ua/pro-universitet/publiczna-informatsiya/normativna-baza/> , яке розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» та Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 977.

Неформальна освіта - це освіта, що здобувається за освітніми програмами та не передбачає присудження (присвоєння) визнаних державою кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій.

У відповідності з класифікацією ЮНЕСКО до неформальної освіти належать навчальні програми, професійно спрямовані й загальнокультурні курси інтенсивного навчання в центрах освіти, семінари, гуртки, що організовуються і проводяться поза формальною системою освіти тощо.

Неформальна освіта відбувається у межах офіційного середовища, але не є офіційно визнаною, результати навчання не завжди підтверджуються відповідними документами.

Неформальна освіта може здобуватися як за денною (тренінги, майстер-класи, семінари тощо), так і за заочною/дистанційною формами навчання (дистанційні курси, вебінари тощо).

Метою неформальної освіти є покращення якості освітніх послуг завдяки: підвищенню ефективності наукових досліджень; збагаченню індивідуального досвіду учасників освітнього процесу; професійному розвитку та підвищенню конкурентоспроможності випускників ДБТУ на українському та міжнародному ринках праці.

Основними завданнями неформальної освіти є:

удосконалення раніше набутих та/або набуття нових компетентностей у межах професійної діяльності з урахуванням вимог стандарту вищої освіти певної спеціальності та певного рівня вищої освіти;

набуття професійного досвіду під час проходження стажування (в тому числі закордонного) з метою підвищення кваліфікації;

підвищення рівня теоретичної та практичної підготовки учасників освітнього процесу, проведення досліджень з використанням сучасного обладнання і технологій, опанування новітніми методами дослідження, набуття досвіду проведення науково-дослідної роботи та впровадження її результатів;

підтримка наукових, соціальних і культурних взаємовідносин та зв'язків з іншими країнами.

підвищення рівня володіння іноземними мовами.

Право на визнання результатів навчання у неформальній/інформальній освіті поширюється на здобувачів усіх рівнів вищої освіти.

Перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній/інформальній освіті – це процес визнання в системі формальної освіти знань, умінь та інших компетентностей, набутих у неформальній освіті, яке здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньою програмою, за якою він навчається. Перезараховуватися можуть результати навчання, отримання яких може підтверджуватися відповідним документом (сертифікатом, дипломом, свідоцтвом тощо), що ідентифікує особу здобувача і засвідчує результати його участі в певному освітньому заході неформальної освіти, а саме: онлайн, вечірньому чи очному курсі, у т.ч. з вивчення іноземної мови; програмі неакадемічних обмінів; конференції; конкурсі; круглому столі; олімпіаді; тренінгу; семінарі; майстер класі; бізнес-школі; стажуванні тощо.

Для перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, здобувач подає до деканату факультету заяву та документи, що підтверджують його участь у заході неформальної освіти. На підставі поданої заяви декан факультету за погодженням з гарантом освітньої програми, за якою навчається здобувач, формує комісію з атестації (не менше 3 осіб) з числа членів проектної групи та групи забезпечення відповідної освітньої програми. Головою комісії призначається гарант відповідної освітньої програми.

Комісія визначає змістовну відповідність результатів неформального навчання та освітніх компонентів (дисципліни, курсової роботи, навчальної або виробничої практики), керуючись переліком компетентностей і результатів навчання, отримання яких передбачене освітньою програмою здобувача, та змістом заходу неформальної освіти. На основі робочої програми освітнього компонента комісія визначає обсяги перезарахування в кредитах ECTS.

Перезараховуватися можуть результати навчання неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і окремому змістовному модулю, розділу, темі, курсовій роботі тощо, які передбачені робочою програмою освітнього компонента.

Підсумкова оцінка визначається у відповідності з документом здобувача, що підтверджує його участь у заході неформальної освіти. Рішення комісії про перезарахування чи не перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, затверджується деканом факультету та доводиться до відома здобувача і викладачів освітнього компонента, зазначеного в заяві, яка в подальшому разом з рішенням комісії зберігається в особовій справі здобувача.

Якщо згідно із затвердженим рішенням комісії перезарахуванню підлягає освітній компонент в цілому, підсумкову оцінку до відомості успішності вносить фахівець дирекції/деканату; якщо перезарахуванню підлягають окремі змістовні модулі, розділи, теми – результати атестації з заходу неформальної освіти в обов'язковому порядку враховуються викладачем при визначенні підсумкової оцінки з освітнього компонента.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бабіна В.О., Чістякова І.Б., Кривдіна І.В. (2021). *Дипломатичний протокол та етикет*: конспект лекцій для здобувачів вищої освіти спеціальності 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії. Одеса: ДУ «Одеська політехніка», 47 с.
2. Балануца О.О. (2022). *Родзинки дипломатії*: навчальний посібник. Дніпро: Середняк Т. К., 148 с.
3. Белогубова О.О. (2023). Гуманітарна дипломатія: стара форма і новий зміст. *Європейські орієнтири розвитку України в умовах війни та глобальних викликів XXI століття: синергія наукових, освітніх та технологічних рішень* : у 2 т. : матеріали Міжнар. наук.- практи. конф. (м. Одеса, 19 травня 2023 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса, Т. 1. С. 322-324.
4. Berridge G. (2021). *Diplomacy: theory and practice*. Springer Nature.
5. Berridge G. (2022). *Diplomacy: Theory and Practice*. 6th Edition. Houndmills, Basingstoke, Hampshire; New York Palgrave Macmillan.
6. Величко К.Ю. (2024). *Основи дипломатії*: конспект лекцій для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПІ Міжнародна економіка. Х.: ДБТУ, 106с.
7. Величко, К. (2023). Економічне лідерство США в системі сучасних міжнародних економічних відносин. *Економіка та суспільство*, (56). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-41>
8. Величко К.Ю., Ал-Аасар Раня Роль ділового спілкування у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. *Управління розвитком соціально-економічних систем: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Харків, 21-22 березня 2024 року). Харків: ДБТУ. Ч. 2. 2024. С. 338-340.
9. Величко К.Ю., Печенка О.І. *Міжнародна торгівля*: конспект лекцій ХДУХТ, Харків 2018. 193с. URL: https://repo.btu.kharkov.ua/bitstream/123456789/11331/1/konsp_lektsiyi_mizhnarodna_torhivlya_2018.pdf?lfnf (дата звернення 14.09.2024).
10. Величко К.Ю., Баламут Г.С. *Міжнародна економіка*. Практикум: навчальний посібник. Х.: ДБТУ, 2023. 108с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/41882> (дата звернення 18.09.2024).
11. Величко К.Ю. *Міжнародні комерційні операції*: конспект опорних лекцій з дисц. для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини ОПІ Міжнародна економіка. ДБТУ. Харків: 2024. 126с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/53439> (дата звернення 17.09.2024).
12. Виговська О. *Теорія та практика міжнародних переговорів*: навч.-метод. посіб. К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. 220с.

13. Воєнна дипломатія. URL: <http://surl.li/hlrifs> (дата звернення 10.09.2024).

14. Генеральна дирекція з обслуговування іноземних представництв (GDIP Media Center). URL: <https://www.gdip.com.ua/> (дата звернення 22.09.2024).

15. Горобинська М.В., Величко К.Ю. Майстерність бізнес-переговорів: виявлення переваги у міжнародному бізнесі за допомогою Гарвардської моделі комунікації. *Фінансова архітектура та сценарії конкурентних моделей розвитку*. Міжнар. наук.-практ. конф. в системі МОН (17 листопада 2023р.). м. Харків. ДБТУ, 2023. С. 286-288

16. *Дипломатія*. Походження терміну. URL: <http://surl.li/jossho> (дата звернення 26.08.2024).

17. *Дипломатія*. Навчальний посібник (2024). Корольчук Л.В., Баула О.В., Галазюк Н.М., Зелінська О.М., Кравчук П.Я., Лютак О.М., Савош Л.В., Урбан О.А. Луцьк: ПП «Волинська друкарня», 340 с.

18. *Дипломатичний протокол та етикет*: навч.-метод. посіб. для бакалаврів та магістрів спец. 293 «Міжнародне право»/ автори-укл.: В.В. Владишевська, М.В. Грушко; за ред. Х.Н. Бехруза; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2023. 88 с.

19. *Дипломатичні установи*. URL: <https://mfa.gov.ua/diplomatichni-ustanovi/inozemni-diplomatichni-ustanovi-v-ukrayini> (дата звернення 27.08.2024).

20. Довідник з протокольних питань URL: https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/Docs/protokol/UA_Protocol_Guide_20190313.pdf. (дата звернення 12.09.2024).

21. Закон України «Про дипломатичну службу» від 07.06.2018 № 2449-VIII. URL: <https://kodeksy.com.ua/pro-diplomatichnu-sluzhbu.htm> (дата звернення 27.08.2024).

22. Закони Ману. URL: <http://surl.li/pbxusu> (дата звернення 21.09.2024).

23. Історія дипломатії : навчально-методичний посібник / за ред. О. В. Бігняка. Одеса : Гельветика, 2021. 116 с.

24. Кот О.В., Величко К.Ю., Носач Л.Л., Печенка О.І. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємства*: конспект лекцій. ХДУХТ, Харків. 2018. 320с. URL: <https://repo.btu.kharkov.ua/handle/123456789/11330> (дата звернення 16.09.2024).

25. Латишева В.В., Чистякова І.Б., бабіна В.О. (2020). Дипломатична та консульська служба: конспект лекцій для студентів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Одеса: ОНПУ, 76с.

26. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. (2022). *Дипломатична та консульська служба* : навч. посіб. Київ : Видавництво Ліра-К, 2022. 178 с.

27. Людовик XI. URL: <http://surl.li/pukpqx> (дата звернення 21.09.2024).

28. Мірошнік Т., Федотова Г. (2021). Цифрова дипломатія як сучасний комунікаційний інструмент міжнародних відносин. *Грані*. Т.24, №12. С.58-65.

29. Мостова Д.Ю. (2019). Підходи до визначення поняття «дипломатія» у публічному управлінні. *Глобальна організація союзницького лідерства*. URL: <https://goal-int.org/naukovi-pidhodi-do-viznachennya-ponyattya-diplomatiya-u-publichnomu-upravlinni/> (дата звернення 26.08.2024).

30. Міністерство закордонних справ України. Офіційна сторінка. URL: <https://mfa.gov.ua/> (дата звернення 27.08.2024).

31. Маркарян М. В. (2021). Сутність терміну «закордонні дипломатичні установи України»: співвідношення назви та значення. *Київський часопис права*, (1), 33-38. <https://doi.org/10.32782/klj/2021.1.5>

32. Махун С. (2024). Віденський конгрес 1815 року: як між балами після розгрому Наполеона ділили Європу. URL: <https://news.telegraf.com.ua/ukr/kultura/2024-06-09/5856507-videnskiy-kongres-1815-roku-yak-mizh-balami-pislya-rozgromu-napoleona-dilili-evropu> (дата звернення 08.09.2024).

33. Озернюк Г., Моїсеєва Т. (2021). Форми та методи європейської дипломатії доби нового часу. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету*, (55), С. 105-110. URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/527> (дата звернення 10.09.2024).

34. Окладна М.Г., Перевалова Л.В., Генкул Ю.В. (2021). Гуманітарна дипломатія: історія становлення та сучасність. *Право та інноваційне суспільство*. № 2(17). С. 43-49. DOI: 10.37772/2309-9275-2021-2(17)-6

35. Організація об'єднаних націй. Офіційний сайт. URL: <https://www.un.org/>

36. Подворна О.Г. *Дипломатичний протокол та етикет: навчальний посібник*. Вид. 2-ге: перероб. та доп. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. 218 с.

37. Полякова Ю.В., Шайда О.Є., Степанов А.В. (2023) *Культурна дипломатія як інструмент міжнародної комунікації*. Вісник ЛТЕУ. Економічні науки. №71. С.57-63.

38. *Публічна дипломатія* : навч. посібник / за загал. ред. Ірини Матяш; Національний університет «Острозька академія»; Наукове товариство історії дипломатії та міжнародних відносин. Київ : Горобець, 2021. 224с.

39. Сагайдак О.П. *Дипломатичний етикет та протокол*. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/25109-vstupne-slovo.html> (дата звернення 12.09.2024).

40. Стратегія публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України 2021–2025 (2021). URL: <http://surl.li/hwslkf> (дата звернення 12.09.2024).

41. Служба Державного Протоколу та Церемоніалу створена Указом Президента України <http://surl.li/squbbp> (дата звернення 12.09.2024).

42. Шайда О.Є. (2014). *Історія та еволюція розвитку дипломатичної і консульської служби*: лекція. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/MEV/Shayjda/Kaf_MEV_DKS_Lecture_2.pdf (дата звернення 10.09.2024).
43. Surmacz B., *Ewolucja współczesnej dyplomacji, Aktorzy, struktura, funkcje* 2015, №14 С. 24-28.
44. The Importance of Protocol and Diplomacy. URL: <https://www.Protocolinternational.org/protocol-in-action> (дата звернення 22.09.2024).
45. Wartime Diplomacy. Офіціна сторінка МЗС України. URL: <https://mfa.gov.ua/news/mzs-stvorilo-storinku-pro-voyennu-diplomatiyu-wartime-diplomacy> (дата звернення 12.09.2024).
46. Mingst K., Karns M. *The United Nations in the 21st Century*, 6th Edition. London: Routledge, 2022.
47. Хвіст В., Мариніч В. 2023. Еволюція сучасної моделі дипломатії. *Acta de Historia & Politica: Saeculum XXI*, С. 126-133. DOI: 10.26693/ahpsxxi2023.06.126
48. Fisher R., Ury W., Patton B. *Getting to Yes: Negotiating Agreement Without Giving In*. London: Penguin Books, 1991. 200 p.
49. [James C. Freund](#). *Smart Negotiating: How to Make Good Deals in the Real World*. 1992. 256p.
50. Ушакова Н.Г., Величко К.Ю., Тесленко С.О. Комунікації підприємства у воєнний час: важливість, результативність, специфіка реалізації. *Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи: матеріали Міжнар. науково-практичної конф.*, 07 червня 2024 р. Держ. біотехнологічний ун-т. Харків, 2024. С. 140-142.
51. Чернишова Л.О., Козуб В. О., Носач Л.Л., Величко К. Ю., Печенка О.І. *Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: практикум: навч. посібник*. Харків: Форт, 2017. 238с.
52. United States Protocol: The Guide to Official Diplomatic Etiquette. URL: https://books.google.com.ua/books?id=5KRFnqCYJmsC&printsec=frontcover&hl=ru&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (дата звернення 12.09.2024).
53. Щорічник «Україна дипломатична». URL: <http://ud.gdip.com.ua/category/vsi-vypusky>. (Архив видань: URL https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomatichn) (дата звернення 12.09.2024).

Навчальне видання

ОСНОВИ ДИПЛОМАТІЇ

Методичні вказівки до
самостійної роботи дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини
ОПП Міжнародна економіка

Укладач:

ВЕЛИЧКО Катерина Юріївна

Підписано до друку 22.09.2024 р.
Формат 60 x 84 1/16. Гарнітура Garamond
Умовн. друк. арк. – 2,81
Наклад (ел. видання)
Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44